

С.Л. Турчина, вчитель світової літератури

Славутицької ЗОШ № 3

Розділ: Розвиток європейської прози на межі XIX – XX ст. 10 клас.

Тема уроку: Оскар Вайльд – Принц Парадокс та його роман «Портрет Доріана Грея»

Мета: познайомити учнів із філософсько-естетичними та моральними проблемами роману О. Вайльда «Портрет Доріана Грея», визначити стиль і літературний напрям твору; формувати вміння робити стислі лаконічні записи, виходячи з матеріалу; сприяти вихованню етичних поглядів; ввести учнів у творчу лабораторію письменника.

Обладнання: Комп'ютер, слайди до уроку з портретом письменника, тезами, текст роману.

Хід уроку:

I. Знайомство з особистістю письменника (Слайд з портретом О.Вайльда).

Заздалегідь підготовлений учень представляє біографію письменника. Решта робить записи у зошити. Можна у вигляді схеми, яку вчитель демонструє на слайді.

Оскар Уайльд

(16.10. 1854 – 30.11.1900) = 46

↓

Дублін, Ірландія

↓

Батьки → лікар (хобі: археологія, етнографія, мистецтво)

→ письменниця (псевдонім «Спаранца» (Надія).

Предок О'Флаерті – ірландський король (!?)

Навчання: королівська школа –коледж –Оксфордський університет

Професори: Дж. Ре скін, У.Паркер (теоретики естетизму).

Одруження (Констанс Ллойд) – двоє синів.

↓

У 27 років: п'єси, казки, збірка поезій, оповідання «Злочин лорда Артура Севіла», Кентервільський привид».

У 30 років: «Портрет Доріана Грея»(написаний за три тижні!).

1895 рік – вершина слави, час падіння (суд, ув'язнення).

1897 рік – вийшов з в'язниці; переїзд до Франції.

30 листопада 1900 рік – помер у Парижі.

II. Естетичні принципи О. Уайльда(слайд з зображенням, записи у зошити).

Естетизм О.Уайльда представлений у книзі «Задуми».

Мистецтво – це не іграшка та не примха, це необхідна умова людського життя.

Головне – служіння красі.

Художник – не мораліст.

Я хочу з'їсти всі плоди в саду життя, але лише ті, які ростуть на його сонячній стороні.

Філософія насолоди – гедонізм – філософсько-естетичне вчення, згідно з яким насолода, задоволення – це найвище благо, до якого прагне людина в житті.

Висновки: У романі Уайльда сповна втілені принципи гедонізму. Головний герой постійно прагне отримувати від життя все якнайкраще. Але письменник осмислює цю проблему як філософ: за все, що людина отримує у цьому житті, вона має заплатити.

Проблемне запитання учням:

То чи варто йти таким шляхом, яким пішов Доріан Грей?

III. Літературний напрям, до якого можна віднести роман.

Роман « Портрет Доріана Грея» - це своєрідний синтез різних прийомів і літературних напрямів. У Передмові до роману О.Вайльд слова Реалізм та Романтизм пише з великої літери , що свідчить про його шанобливе ставлення до цих двох напрямів. Твір має також риси імпресіонізму.

Прийом «Мозковий штурм»: Пригадайте з уроків художньої культури, який напрям називається імпресіонізмом, реалізмом та романтизмом та в чому їх особливості?

(Демонстрація слайдів з особливостями імпресіонізму, його основними представниками у живописі та їх основними творами). Можна використати презентацію вчителя, або дати індивідуальне творче завдання для окремого учня.

Довести, що твір можна вважати:

- реалістичним (портрет змальовано в реалістичному стилі; події, герої твору, їхні розмови реальні).
- романтичним (втілення нереальних фантастичних подій).
- імпресіоністичним (елементи вишуканості й тонкого сприйняття природи; наявність абстрактних понять . Краса – «одне з великих явищ світу, який нас оточує, як сонячне світло, або весна, або відображення в темних водах срібного місяця».

Запитання до класу:

О. Уайльд писав: *« Якби я сам був критиком своєї книги...то вважав би за обов'язок вказати, що вона переобтяжена сенсаційними подіями і надміру парадоксальна у стилі, принаймні – в діалогах»*. Письменник назвав дві риси – сенсаційність і парадоксальність. Якому напряму вони властиві? (Імпресіонізму).

IV. О.Вайльд – Принц Парадокс.

Роман відносять до інтелектуальних творів, бо мова в ньому йде про принципи, філософію життя, уподобання митців. А самого Уайльда називали не тільки інтелектуалом, а й Принцем Парадоксом.

Робота з текстом:

Знайдіть докази-цитати, які б підтвердили, що перед нами роман-парадокс.

(Єдиний спосіб позбутися спокуси – піддатися їй.

Інтелект нівечить гармонію обличчя.

Краса кінчається там, де починається одухотвореність.

Доріан Грей – старий чоловік з ножем у грудях – мертвий, а портрет на стіні засяяв блиском «чарівної юності і вроди». Парадокс? Парадокс!

« Кожний портрет, написаний із любов'ю – це по суті, портрет самого художника. А не того, хто йому позував.(Парадокс? Частково). Не його, а самого себе розкриває на полотні художник».

V. Підсумки уроку (рефлексія).

Метод « Продовж речення»

- Сьогодні на уроці я познайомився з....
- Імпресіонізм - це...
- Естетизм – це...

VI. Домашнє завдання.

Дочитати роман «Портрет Доріана Грея». Вивчити значення понять етика, естетика, гедонізм, парадокс. Підготувати цитати до характеристики образу Доріана Грея.

С.Л. Турчина, вчитель світової літератури

Славутицької ЗОШ № 3

Тема уроку: **«То що ж таке краса, й чому її обожнюють люди?»**

Мета: дати характеристику образів роману; привчати до самостійного співставлення літературних образів; вдосконалювати вміння аналізувати художній текст; виховувати естетичний смак.
розвивати самостійне мислення учнів.

Епіграф: «Краса душі надає чарівності навіть кволішому тілу. Потворність душі кладе свій відбиток навіть на найдосконаліше тіло».

Глессінг.

Обладнання: комп'ютерна презентація

Тип уроку: евристична бесіда.

Хід уроку:

I. Евристична бесіда.

- Визначте головні та другорядні образи роману. Що лягла в основу вашого поділу?

I. Проблемний аналіз твору з елементами пообразного аналізу.

Тема роману - краса, її фатальна сила та місце в житті людини.

Ідея твору – велич мистецтва, апофеоз гедонізму.

О.Вайльд стверджує : « Художник – не мораліст».

Приєм «Мікрофон»:

Чи підтвердив письменник власним твором власну концепцію? (відповіді учнів).

Висновки вчителя: Хоча Уайльд і наголошує на тому, що «художник не мораліст», своїм твором він доводить зворотнє. Уайльд говорив, що його роман – це « золота парча», де є прекрасна гра слова, дотепні репліки, парадоксальні афоризми, головний герой – красень, якого не змінюють роки життя. Все це може принести насолоду, є гедоністичним. Але автор поряд з красою змальовує вбивство – а це вже анти естетично; примушує свого героя

усвідомити аморальність «життя заради життя», заради власної насолоди. Роман Уайльда переконує читача в тому. Що головним для людини є зміст цього життя і чиста Душа. Таким чином, ми підійшли до поглядів самого автора.

Лорд Генрі (= Мефістофель)

«Краще бути красивим, ніж добродесним».

«Найбільші події світу відбуваються в людському мозку. І так само ... гріхи».

«Вчинюючи гріх, людина очищується».

«Новий гедонізм – ось що потрібно нашому вікові».

Ніколи не говорить нічого морального і не робить нічого аморального.

Істинний естет, але підбурює на злочин, спокушує, як диявол.

Доріан Грей (вседозволеність)

«Безмежний жаль за намальованим образом пройняв юнака».

«Я забагато цікавлюся самим собою і став уже тягарем для себе самого».

Естетична зовнішня досконалість, невміння протистояти впливу зла.

Порушує закони естетизму, норми моралі.

«наочний символ», «людина без серця».

Холлуорд (совість, правда)

«Митець повинен творити прекрасне, але не повинен у нього вкладати нічого із власного життя».

«За все це, чим боги нас наділили, ми дорого заплатимо невимовними муками».

«високе мистецтво брехні». «воно ж має очі диявола».

Чиста душа, усвідомлення впливу зла і добра.

Покара за обожнювання ідеалу (Біблія: «не сотвори себе кумира»).

II. Літературні аналогії при порівняльній характеристиці персонажів (демонстрація слайду).

1. Роман Ф.М. Достоевського «Злочин і кара».

Доріан Грей - вбивство – усвідомлення – цинізм – смерть.

Родіон Роскольников – вбивство – усвідомлення – каяття, очищення – знайдено сенс життя.

2. Роман В.Гюго «Собор Паризької Богоматері».

Феб де Шатопер – красень – потворна душа -

Квазімодо – потвора – чиста душа – внутрішня краса – героїчно - романтична смерть.

III. Прочитання твору «слідом за автором».

- **Як леді Брендон схарактеризувала Доріана Грея, знайомлячи з ним Безіла? Про що це свідчить?**

«...чарівний хлопчик...ми з його матір'ю були абсолютно нерозлучні.

Забула, що він робить...боюся, що нічого не робить... ах, ні, він грає на роялі... чи той, на скрипці...»

Леді Брендон, за словами Генрі, любить давати людям «побіжні» характеристики, але навіть така «побіжність» свідчить про те, що Доріан Грей нічим серйозно не займається, не має якихось особливих талантів, захоплень, справ. Найголовніша його риса – чарівність.

Портретна характеристика Доріана Грея.

« ...цей юнак – з ніжними обрисами ясно-червоних уст, чистими блакитними очима, золотавими кучерями – був надзвичайно вродливий. Його обличчя чимось викликало довіру. З нього промовляла щирість юності, вся чистота юнацького запалу. Бачилось – життєвий бруд ще не позначив його своїм тавром».

- **Які почуття викликає у Доріана Грея тирада лорда Генрі про «свободу почуттів»?**

(Його приголомшують слова лорда, він весь переповнений «нових думок і чуттів», в той же час він намагається переконати себе в тому, що не вірить жодному його слову).

- *«І ось раптом перед ним з'являється людина, що їй немовби судилося розкрити перед ним життєві тайни»,* - говорить автор про вплив лорда Генрі на Доріана Грея. Які ж «тайни» розкрив Лорд Генрі, і як почуває себе при цьому юнак?

(Доріан відчув страх перед ним. Свідомість власної краси спала на Доріана Грея, як одкровення. Він ніколи не помічав її раніше. Безілові компліменти не впливали на його душу.)

- Чи здатен Доріан Грей на бездумні вчинки?

(Який жаль! Я зістарюся, стану бридким і потворним, а цей портрет повік лишиться молодим... Якби це я міг лишатися повік молодим, а старішав портрет! Я віддав би за це навіть душу).

- Людина спалахує почуттям до витвору мистецтва, до неживого відтворення. Яких міфологічних персонажів нагадує ця ситуація? Пігмаліон закохався у створену ним прекрасну скульптуру Галатеї; Нарцис – у власне відображення у озері.

IV. Своєрідність теми кохання у творі

- Чи здатен Доріан Грей на глибокі почуття, на кохання? (він покохав Сибілу Вейн)
- Чи змогли поведінка і слова Доріана Грея спровокувати ненависть до Сибіли?

Репліки:

- «Вона грає Джульєтту як дерев'яна лялька»;
- «вона дуже гарненька»;
- «їдьмо до клубу, палитимемо цигарки і питимемо за **красу** Сибіли Вейн. Вона **прекрасна**».

В голосі лорда Генрі стільки іронії та зневажливості, що це виводить юнака з рівноваги. Вже вдруге лорд Генрі відкриває Доріану істину...

- Що ж насправді приваблювало Доріана в актрисі і чому невдала її гра стала мотивом для розриву стосунків?

«Я покохав Вас бо Ви чудово грали, бо я бачив у Вас хист і розум, бо ви втілювали мрії великих поетів і вбирали в живу плоть примарні образи мистецтва».

Він кохав не її, а мистецтво, яке вона втілює акторською грою, та й сама вона – прекрасний витвір мистецтва.

- Чи змінюється ставлення Доріана Грея до Сибіли, що є причиною цього?

(Зміни в портреті змусили Доріана розкаятись у своєму вчинкові. Але він не робить рішучих кроків до виправлення становища – він роздумує над своєю поведінкою. Доріан ще має в собі людськість, совість: він усвідомлює, що Сибіла завдала йому болю тільки на деякий час, а він «поранив її на все життя»).

V. Підсумкова бесіда.

VI. Домашня робота.